

یادداشت

ضرورت تشکیل وزارت انرژی

مهدی عرب‌صادق، کارشناس دیپلماسی انرژی؛ در سال‌های اخیر، بحث ادغام وزارتخانه‌های نفت و نیرو و جداسازی بخش آب از وزارت نیرو به یکی از موضوعات کلیدی در مدیریت منابع انرژی و آب تبدیل شده‌است.این تحول ساختاری نه‌تنها به دنبال کاهش موازی کاری و افزایش کارایی است، بلکه هدف آن ایجاد یک وزارتخانه یکپارچه انرژی و مدیریت بهینه منابع آب و کشاورزی است. در این یادداشت، به بررسی ضرورت این تحول و ارائه راهکارهای عملیاتی برای دستیابی به این هدف می‌پردازیم.

وزارت نفت؛ مدیریت منابع انرژی فسیلی؛ وزارت نفت به‌عنوان یکی از مهم‌ترین وزارتخانه‌های کشور، مسئولیت مدیریت منابع نفت و گاز، تولید فرآورده‌های نفتی و صادرات انرژی را برعهده دارد. براساس آمار سال ۱۴۰۳، ایران روزانه بیش از ۳٫۳ میلیون بشکه نفت خام و ۰٫۸۵ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی تولید می‌کند که بخش عمده‌ای از آن به مصرف داخلی و صادرات اختصاص می‌یابد.

وزارت نیرو؛ مدیریت برق و آب؛ وزارت نیرو نیز مسئولیت تولید و توزیع برق، مدیریت منابع آب و توسعه زیرساخت‌های انرژی برق‌آبی را برعهده دارد. در سال ۱۴۰۳، ظرفیت نصب‌شده نیروگاه‌های کشور به ۹۵ هزار مگاوات رسیده است. با این حال، ۹۳ درصد انرژی مورد نیاز نیروگاه‌ها از طریق گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی تأمین می‌شود که وابستگی شدید وزارت نیرو به وزارت نفت را نشان می‌دهد.

تعارض منافع و موازی‌کاری؛ مشکل اصلی، تعارض منافع بین وزارت نفت و نیرو است. وزارت نیرو برای تأمین سوخت نیروگاه‌ها به وزارت نفت وابسته است، درحالی‌که وزارت نفت نیز برای تولید برق مورد نیاز پالایشگاه‌ها و تأسیسات نفتی به وزارت نیرو نیاز دارد. این وابستگی متقابل باعث کاهش کارایی و اجرای نادرست برنامه‌های بهینه‌سازی انرژی شده است. به‌عنوان مثال، در دنیا برای تولید شش هزارو ۷۰۰ تراوات‌ساعت برق، حدود هزارو ۸۹ میلیارد مترمکعب گاز مصرف می‌شود، درحالی‌که در ایران برای تولید ۳۲۷ تراوات‌ساعت برق، بیش از ۲۸۰ میلیارد مترمکعب گاز مصرف می‌شود.

کاهش موازی‌کاری و افزایش کارایی؛ ادغام وزارت نفت و نیرو می‌تواند به کاهش موازی‌کاری و افزایش کارایی در مدیریت منابع انرژی منجر شود. با ایجاد یک وزارتخانه واحد انرژی، برنامه‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی، توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر و کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی با هماهنگی بیشتری اجرا خواهند شد.

حکمرانی یکپارچه انرژی؛ وزارت انرژی می‌تواند مسئولیت مدیریت همه منابع انرژی، از جمله نفت، گاز، برق و انرژی‌های تجدیدپذیر را برعهده بگیرد. این امر باعث می‌شود که سیاست‌های انرژی کشور به صورت یکپارچه و هماهنگ اجرا شوند و از تعارض منافع و گزارش‌سازی‌های ویرتینی جلوگیری شود.

نمونه‌های موفق جهانی؛ روسیه: وزارت انرژی روسیه مسئولیت مدیریت همه منابع انرژی، از جمله نفت، گاز و برق را برعهده دارد. این وزارتخانه با ایجاد یک ساختار یکپارچه، توانسته است بهره‌وری انرژی را افزایش دهد.

چین: وزارت انرژی چین نیز با ادغام بخش‌های نفت، گاز و برق، برنامه‌های توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر را با موفقیت اجرا کرده و به یکی از پیشروان جهانی در این حوزه تبدیل شده است.

• جداسازی بخش آب از وزارت نیرو؛ تشکیل وزارت آب و محیط زیست

• **چالش‌های فعلی مدیریت آب**

وزارت نیرو در حال حاضر مسئولیت مدیریت منابع آب و برق را برعهده دارد، اما این دو حوزه دارای ماهیت و اولویت‌های متفاوتی هستند. مدیریت آب به‌ویژه در بخش کشاورزی نیازمند هماهنگی بیشتر با سازمان محیط زیست و وزارت جهاد کشاورزی است.

ضرورت جداسازی بخش آب؛ جداسازی بخش آب از وزارت نیرو و الحاق آن به سازمان محیط زیست می‌تواند به هماهنگی بهتر در مدیریت منابع آب و افزایش بهره‌وری در بخش کشاورزی منجر شود. این امر به‌ویژه در شرایط کم‌آبی و تغییرات اقلیمی از اهمیت بالایی برخوردار است. ترکیه: وزارت آب و جنگل‌های ترکیه مسئولیت مدیریت منابع آب و جنگل‌ها را برعهده دارد. این وزارتخانه با ایجاد یک ساختار یکپارچه، توانسته است بهره‌وری آب در بخش کشاورزی را افزایش دهد. هند: وزارت منابع آب هند نیز با هماهنگی کامل با وزارت کشاورزی، برنامه‌های مدیریت منابع آب را اجرا می‌کند و به افزایش بهره‌وری در بخش کشاورزی کمک کرده است.

• **راهکارهای عملیاتی برای تحول ساختاری**

• **پیشنهاد اول؛** ادغام فوری وزارت نفت و نیرو
- وزیر نفت به‌عنوان سرپرست وزارت نیرو منصوب شود.
- در لایحه‌ای، قانون لازم برای تغییر نام و ساختار به وزارت انرژی در مجلس تصویب شود.
- بخش آب وزارت نیرو به سازمان محیط زیست و وزارت جهاد کشاورزی منتقل شود.
• **پیشنهاد دوم؛** تشکیل وزارت آب و محیط زیست
- وزیر نیرو به‌عنوان وزیر آب، منابع طبیعی و محیط زیست معرفی شود.
- بخش آب وزارت نیرو با بخش منابع طبیعی وزارت جهاد کشاورزی و سازمان محیط زیست ادغام شود.

• **پیشنهاد سوم؛** ایجاد دبیرخانه شورای عالی انرژی

- دبیرخانه شورای عالی انرژی در معاونت راهبردی رئیس‌جمهور تشکیل شود.
- وزرای نفت و نیرو به صورت هماهنگ زیر نظر معاون راهبردی انرژی فعالیت کنند.
- مقدمات طراحی ساختار بهینه برای وزارت انرژی فراهم شود.
- نتیجه‌گیری تحول ساختاری، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر
تحول ساختاری در حکمرانی انرژی و آب نه‌تنها به کاهش موازی‌کاری و افزایش کارایی منجر می‌شود، بلکه امکان مدیریت یکپارچه منابع انرژی و آب را فراهم می‌کند. نمونه‌های موفق جهانی نشان می‌دهند که این رویکرد می‌تواند به افزایش بهره‌وری و کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی کمک کند. با توجه به برنامه‌های آینده مطابق با برنامه هفتم توسعه، ضرورت این تحول ساختاری بیش‌ازپیش احساس می‌شود. آقای دکتر پزشکیان؛ تحول ساختاری در حکمرانی انرژی و آب نه‌تنها یک انتخاب، بلکه یک ضرورت است. این تحول نباید کروکان یک صندلی وزارت بیشتر یا کمتر باشد، بلکه باید با نگاهی کلان و آینده‌رانه اجرایی شود.

کارشناسان می‌گویند سن انتظار صدساله برای خانه‌دار شدن مردم دست‌پخت دولت‌هاست

گره کور مسکن

پیدا کرده است. ساخت مسکن در تهران با این آمار و روند تنها در یک سال دقیقاً ۲۸.۴ درصد کمتر شده و کاهش عرضه به بازار می‌تواند سیگنال جدیدی برای روند صعودی قیمت‌ها تلقی شود. در این بین، آخرین داده‌های رسمی موجود از قیمت مصالح ساختمانی نیز به بهار سال ۱۴۰۳ تعلق دارد. در آمار ارائه‌شده، مرکز آمار ایران هزینه‌های ساخت ساختمان را در ۹ بخش مختلف بررسی می‌کند و به‌عنوان مثال از رشد ۳۳.۵درصدی

هزینه‌های مربوط به سیمان، بتن، شن و ماسه خبر می‌دهد. همچنین قیمت کچ در بهار امسال نسبت به بهار سال گذشته رشد بیشتری داشته و حدود ۵۸.۹ درصد ارتقا پیدا کرده است. قیمت بلوک، سفال و آجر به‌طور متوسط با رشد ۴۳.۵درصدی دست‌وپنجه نرم کرده و در بخش موزاییک، کاشی و سرامیک شاهد رشد قیمتی ۳۸.۷درصدی هستیم. اما باید توجه داشت که هزینه ساخت مسکن شامل آتیمن‌های دیگری نیز می‌شود. برای مثال در این آمار اعلام شده که سنگ در حد فاصل بهار سال ۱۴۰۲ تا امسال ۲۰ درصد گران شده یا چوب ساخت‌وساز حدود ۱۳ درصد گران شده است. کم‌اینکه داده‌های مرکز آمار ایران از افزایش قیمت ۱۴درصدی ایزوگام و قیرکونی حکایت دارد.

شیرآلات در بهار امسال تورم تقریباً رشد ۲۰درصدی داشته و هزینه‌های نقاشی ساختمان هم حدود ۱۷ درصد بالا رفته است. هزینه ساخت ساختمان علاوه بر آتیمن‌هایی که اسم بردیم، شامل هزینه کارگر هم می‌شود و مرکز آمار ایران این بخش را به اسم گروه خدمات در هزینه‌ها حساب می‌کند. طبق داده‌های مرکز آمار ایران، هزینه کارگران در بخش ساختمان مدت مدت بهار ۱۴۰۲ تا بهار ۱۴۰۳، با رشد ۴۱.۵درصدی روبه‌رو شده است. عطا بهرامی، تحلیلگر مسائل اقتصادی، با اشاره به عوامل تاثیرگذار بر تورم بخش ساختمان، درباره بحران مسکن گفت: «تعریف حريم قانونی شهرها سیاست اشتباهی بود که در گذشته بنیان گذاشته شد. این سیاست در سال ۷۸ و از دوره کرباسچی، شهردار اسبق تهران، شروع شد. با در نظر گرفتن کمربندی برای شهرها، عرضه زمین متوقف و باعث شد شهرها در سایه احتکار زمین رشد کنند. احتکار نیز باعث بالا رفتن قیمت زمین شد، چراکه با توقف عرضه زمین و با توجه به سهم آن در هزینه تمام‌شده، قیمت آن بالا رفت. همین است که اکنون برای صاحبخانه‌شدن باید صد سال صبر کرد. این دیگر سهو، سرکوب دستمزدها نیز در حوزه مسکن مؤثر است. اگر دستمزدها به اندازه تورم بالا می‌رفت، اکنون به‌جای صد سال، ۸۰،۷۰ سال در نظر گرفته می‌شد؛ هرچند این عدد هم نسبتاً زیاد است.»

باید زمین را از انحصار دولت خارج کرد

بهرامی درباره راهکار حل معضل مسکن گفت: «راهکار این معضل روشن است؛ ما باید عرضه زمین را از انحصار خارج کرده

خبر

خیز صندوق بازنشتگی کشوری برای ارتقای دارایی

بازنشتگان؛ این بار ایران خودرو

صندوق بازنشتگی کشوری در حالی توانست در مجمع پرسروصدای ایران خودرو، صاحب یک کرسی در هیئت‌مدیره شود که تنها ۸.۷ درصد از سهام این خودروساز را در اختیار داشت. پس از موفقیت چشمگیر و تلاش صندوق بازنشتگی کشوری در تصاحب سه صندلی مدیریتی در بیمه ملت و اخذ امتیاز انتخاب مدیرعامل این بانک خارج از اختیار هیئت‌مدیره، آن‌هم در رقابت با گروه بهمن و کروز در ماه قبل. این بار در مجمع ایران خودرو نیز توانست با صراحت از منافع و دارایی بازنشتگان دفاع کند. حضور فعالانه در مجمع شرکت‌های بزرگ را می‌توان نشانه خوشبینانه‌ای از تغییر در جهت‌گیری‌های صندوق بازنشتگی کشوری و خانه‌تکانی از ساختار دولتی و غیرگرفته آن تلقی کرد. چهره نمایندگان صندوق در مجامع اخیر، با محافظه‌کاری مرسوم و رخوت سال‌های گذشته آن، همخوانی ندارد و از رویکردهای تازه خبر می‌دهد.

به نظر می‌رسد ترکیب مدیری-میرزایی که هر دو دانش‌آموخته اقتصاد بوده و به‌خوبی با مفهوم ناترازی در صندوق‌های بازنشتگی و تبعات اقتصادی-اجتماعی آشنایی دارند، توانسته است در همین مدت کوتاه، چرخش مؤثری را در سیاست‌های اداره این صندوق پایه‌ریزی کند. در مجمع ۱۷ بهمن ایران‌خودرو، صندوق بازنشتگی با زیرکی سمت درست ماجرا ایستاد و به نفع تغییر مدیریت در یکی از زیان‌ده‌ترین شرکت‌های ایران رأی داد و در فضای پرتنش مجمع ایران‌خودرو، علاوه بر رأی به تغییر سکان مدیریت این شرکت، با کسب یک صندلی در هیئت‌مدیره آن، هم از منافع یک ملت برای خصوصی‌شدن ایران خودرو دفاع کرد و هم منافع بازنشتگان را حفظ کرد.

گزارش

رشد بی سابقه دستمزد کارگران در زاین
دستمزدهای اسمی ژاين با سریع‌ترین سرعت در نزدیک ده سه دهه اخیر افزایش یافت؛ روندی که از آخرین تصمیم بانک مرکزی ژاين برای افزایش نرخ بهره حمایت کرد. به گزارش مهر، وزارت کار ژاين روز چهارشنبه اعلام کرد درآمد نقدی اسمی کارگران در دسامبر نسبت به سال قبل ۴.۸ درصد افزایش یافت که در مقایسه با افزایش ۳.۹ درصدی در نوامبر افزایش یافته است. این قرائت از پیش‌بینی اجماع اقتصاددانان فراتر رفت و بزرگ‌ترین جهش از سال ۱۹۹۷ را رقم زد. این افزایش قوی ناشی از جهش پاداش‌ها بود. در بی انتشار این خبر ین در برابر دلار تا ۰.۸ درصد تقویت شد و به ۱۵۳.۱۷ رسید که منجر به افزایش قیمت در میان ارزهای گروه ۱۰ شد. بازده بدهی دولت ژاين هم افزایش یافت. نانثواهاسگاوا، استراتژیست ارشد اوراق قرضه Okasan Securities گفت‌که فروش اوراق بدهی به دلیل داده‌های رشد دستمزد به‌شدت افزایش یافت. زیرا بازار گمانه‌زنی می‌کند‌که افزایش نرخ بهره از سوی بانک مرکزی ژاين ادامه خواهد داشت، در یک تحول مثبت دیگر برای پرداخت، دستمزدهای واقعی برای دومین ماه متوالی در دسامبر افزایش یافت. اقتصاددانان انتظار داشتند که دستمزدهای واقعی در بحبوحه افزایش تورم کاهش یابد. تورم کلی در این کشور نزدیک به سه سال است که که بالای دو درصد بوده و در دسامبر به ۳.۶ درصد رسیده است. روند دستمزدها حتی پس از آخرین تصمیم بانک مرکزی ژاين برای افزایش هزینه‌های استقرار همچنان با نظارت بازار مواجه است، زیرا می‌تواند بر یکپارچگی مالی برای بازسازی فضایی برای مانورهای بودجه‌ای نیز تأثیر بگذارد. ماه گذشته بانک مرکزی پس از ارزیابی رشد دستمزدها و واکنش اولیه بازار به بازگشت دونالد ترامپ به کاخ سفید، سومین افزایش نرخ خود را در کمتر از یک سال انجام داد. ماساتو کوبیکه، اقتصاددان ارشد در مؤسسه سامپو یلاس، گفت که روند رشد دستمزد البته با کاهش کلیدی برای تصمیمات ساستی بانک مرکزی ژاين باقی خواهد ماند. به گفته او روند رشد دستمزدها تاکنون در مسیر درست قرار داشته است، اما بعد است که پرداخت پایه تا مذاکرات بهار شاهد افزایش بیشتر باشد. در کنفرانس مطبوعاتی پس از تصمیم‌گیری درباره نرخ بهره در ژاينوه، کارونوا اونا مدیر بانک مرکزی، احتمال افزایش بیشتر نرخ‌ها را اعلام و اشاره کرد که نرخ‌های بهره کشور همچنان زیر سطح خنثی باقی می‌ماند.

فناوری، نوید این را می‌دهد که درک ما از جهان عمیق‌تر شده است و فناوری‌های پیشگامانه، از رایانه‌های کوانتومی گرفته تا دستگاه‌های اندازه‌گیری فوق‌العاده دقیق، برای نسل بعدی، مباحث جدیدی را ارائه می‌دهند. در مورد مفاهیم اساسی زیربنای رشته علوم کوانتومی، از جمله درهم‌تیدگی و اصل عدم قطعیت، بسیار بیاموزید. کشف کنید که چگونه اصول کوانتومی و درک ما از آنها، به نفع جامعه و تسریع تحقیقات جدید در سراسر رشته‌ها به کار گرفته شده است. چشم‌انداز و سیاست‌های جهانی نمونه‌ای از این رویکرد است، به گونه‌ای که فعالیت‌های اقتصادی به طرز شکست‌ناپذیری به سمت استانداردهای بالاتر برای زندگی که نشان‌دهنده ناپرابری‌های جهانی پایدار است، پیش می‌رود. با کاهش سریع‌تر فشارهای تورمی در بسیاری از کشورها، سیاست پولی باید تضمین کند که تورم به آرامی کاهش یابد. تمرکز مجدد بر یکپارچگی مالی برای بازسازی فضایی برای مانورهای بودجه‌ای نیز باید تضمین‌های اولویت‌دار و تضمین پایداری بدون تورم نیاز است. تشدید اصلاحات افزایش عرضه برای افزایش رشد درآمد

بر اساس گزارش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بین سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱، تعداد خانوارهای مستاجر درکیر فقر در کشور رشد ۴۴درصدی داشته است. در سال ۱۴۰۱، بیش از یک میلیون خانوار مستاجر در مناطق شهری، یعنی حدود ۸۲ درصد از خانوارهای شهری، درآمدی کمتر از خط فقر داشتند و حدود ۱۸ درصد آنها که برابر ۲۳۳ هزار خانواده هستند، تنها به دلیل اضافه‌شدن هزینه مسکن به سبد هزینه‌های خود، به زیر خط فقر سقوط کرده‌اند.

^[1] با وجود افزایش تورم کاهش یابد

^[2] فکری کوانتومی هم زنده و هم مرده در یک

^[3] بهرامی درباره راهکار حل معضل مسکن گفت

^[4] معضل روشن است؛ ما باید عرضه زمین را از انحصار خارج کرده